

ВПЛИВ МУЗИКИ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Данильченко Л. Т., Бабиніна Ю. Р.

Сьогодні в українському суспільстві посилюється увага до соціального захисту та підтримки людей з особливими потребами. Одним із актуальних і важливих завдань нашої держави є впровадження та виконання заходів щодо соціальної реабілітації дітей з обмеженими фізичними та розумовими можливостями, їхньої самореалізації в сучасному суспільстві.

Ефективним засобом соціально-психологічної корекції фізичних і розумових відхилень людини є музична терапія – цілеспрямоване застосування музики й її засобів для досягнення терапевтичного ефекту у відновленні та покращенні фізичного та психічного здоров'я.

Мета нашого дослідження – визначити вплив музики на психофізичний розвиток дітей з особливими потребами.

Музика – вид мистецтва, який дуже впливає на емоційний стан людини та допомагає їй осягнути світ через образи та почуття. Позитивний дія музики на фізичний і психологічний стан людини спостерігався ще з давніх часів. Наприклад, у стародавньому Єгипті лікарі використовували музичне виконавство як знеболюючий засіб. На рубежі XIX-XX століть В. М. Бехтерев визнав музику найдієвішим із допоміжних засобів спілкування. Сучасні лікарі також стверджують, що заспокійлива музика поліпшує настрій і самопочуття, значно зменшує рівень гормонів стресу та занепокоєння, знімає фізичну та емоційну напругу.

Зацікавленість музичною терапією та механізмом її впливу на людину суттєво зросла у другій половині XX століття з появою високоефективних технологій. На сьогоднішній час існує досвід роботи вітчизняних і зарубіжних дослідників, які стояли у витоків заснування музикотерапії та знаходяться

в подальшому творчому пошуку нових напрямів роботи в цій галузі, зокрема О. Антонової-Турченко, А. Виноградової, В. Вюнша, Л. Дробот, С. Захарової, К. Кенінга, Л. Лебедевої, Г. Локаревої, Д. Морено, Г. Побережної, Н. Роджерса, С. Стангріт, О. Сакса, Т. Степанової, К. Томайно, К. Фопеля, С. Шушарджан, А. Черкаської. Так, проблему відновлення мовленнєвих і рухомих функцій К. Томайно і О. Сакс вирішували засобами вокальної терапії. Програми К. Орфа та К. Фопеля щодо пізнання музики в ігровій формі через імпровізацію сприяють розвитку уяви та забезпечують комфортний стан дітей під час занять. С. Шушарджан досліджував вплив різних музичних жанрів на організм людини на клітинному рівні.

Основними завданнями музичної терапії, як методу лікування, є розвиток емоційної сфери дітей з особливими потребами та мотивація їхньої самостійної творчої діяльності в різних проявах (колективний та індивідуальний спів, музикомалювання, гра на дитячих шумових і музичних інструментах, виконання ритмічних вправ і танцювальних рухів, рухові ігри й імпровізації, ритмічна декламація).

Зміст занять реалізується шляхом запровадження різних видів корекційно-розвивальної роботи. Позитивні результати при лікуванні рухомих і мовленнєвих розладів, порушенні координації рухів дають заняття музичною ритмікою. Ритмічні ігри, рухову релаксацію, дихальну гімнастику, мелочитання (читання тексту під музичний супровід), танцювальні заняття можна проводити в індивідуальній або груповій формі. Розвиток слухової уваги та чуттєвого сприймання музики відбувається в процесі гри на музичних інструментах (завдяки цьому виду роботи діти вчаться визначати джерело звуку, розрізняти його види й забарвлення). Вокальна терапія допомагає лікувати розлади мовлення, сприяє профілактиці дихальних захворювань та лікуванню вроджених дефектів дихальної системи. Крім того, спів активізує виникнення у свідомості дитини різноманітних зорових образів.

Комплексна структура музичних терапевтичних занять, їх грамотна організація дають можливість стимулювати рухові функції, розвивати загальну моторику, сенсорні відчуття й музичні здібності (музичний слух, почуття ритму, вокальне й інструментальне виконавство), формувати комунікативні навички, виховувати витримку й волю, сприяти корекції індивідуальних психофізичних недоліків вихованців. Такі заняття мають бути націлені на адаптацію дітей з особливими потребами в новому колективі, подолання сором'язливості та дискомфорту при спілкуванні зі здоровими однолітками, включення в сумісну діяльність з ними.

Отже, детальний аналіз різних засобів музичної терапії дозволяє зробити висновок, що музика має суттєвий вплив на фізичний, психічний і розумовий розвиток дітей з особливими потребами, підвищує рівень їх творчої та фізичної активності, виявляє внутрішні ресурси організму, сприяє нормалізації життєдіяльності в суспільстві.

Література

1. Антонова-Турченко О., Дробот Л. Музична психотерапія: посіб.-хрестом. Київ: ІЗМН, 1997. 260 с.
2. Вюнш В. Формирование человека посредством музыки. М., 1998. 160 с.
3. Кенинг К. Развитие чувств и телесный опыт. Калуга, 2002. 166 с.